

Ústav světových dějin

Oponentský posudek na diplomovou práci

Ondřej Cinkajzl: Sociální aspekty ideologie Britské unie fašistů a německé NSDAP v komparativní perspektivě, Praha 2011, 93 str. rkp.

Snahou o definování fašistického hnutí a jeho vymezení vůči jiným ideologiím se zabývají historici již po celá desetiletí. Základním problémem je kromě samotné definice hnutí také určení, zda lze německý nacionální socialismus (případně další podobně orientované hnutí a strany) chápat jako specifickou odnož fašismus či ho je možné považovat za zcela samostatné hnutí. Mimo jiné i na tuto problematiku se rozhodl zaměřit Ondřej Cinkajzl ve své diplomové práci *Sociální aspekty ideologie Britské unie fašistů a německé NSDAP v komparativní perspektivě*.

Cílem diplomky Ondřeje Cinkajzla byla definice fašismus a její formulace v programových spisech některých teoretiků Britské unie fašistů (BUF) a Národně socialistické německé dělnické strany (NSDAP). Cinkajzl se navíc rozhodl programy obou stran porovnat, přičemž, jak již ze samotného názvu práce vyplývá, rozhodl se použít komparativní metodu. Cinkajzl ve své práci čerpá z nejnovější teoretické literatury týkající se fašismu, v tomto ohledu mu pomohl „erasmovský“ pobyt v Berlíně. Množství použitých zdrojů a literatury je pro diplomovou práci naprosto dostačující a v tomto ohledu není Cinkajzlovi co vytknout.

První část své práce věnuje Cinkajzl konceptuálnímu vymezení fašismu. Využívá prací Stanleyho Payna a Rogera Griffina, současných historiků, kteří se problematice fašismu zabývají. Kromě samotné definice a vnímání fašismu oběma autory, upozorňuje Cinkajzl i na nedostatky a kritiku jejich definice fašismu. Na závěr této kapitoly pak autor vymezení fašismu v pojetí Payna a Griffina shrnuje. Cinkajzlovi se podařilo pomocí prací těchto historiků vytvořit teoretické východisko pro další části své diplomové práce, což nebyl úkol vůbec lehký, ale Cinkajzl se s ním vypořádal velmi dobře.

Ústav světových dějin

Ve druhé kapitole se již autor zaměřil na samotnou British Union of Fascists, respektive na rozbor děl hlavních teoretiků této strany – Oswalda Mosleyho a Alexander Ravena Thomsona. Cinkajzl zdůrazňuje propracovanost ideologického konceptu obou autorů a nezapomíná ani na odlišnosti a specifika, kterými se britští fašisté vyznačovali. Autorem předkládaná analýza programu BUF je o to cennější, neboť z českých historiků se této problematice věnoval pouze Martin Kovář.

Ve třetí části se Cinkajzl zaměřuje již na samotnou NSDAP. Na první pohled se může zdát podivné, proč se autor rozhodl komparovat programové spisy BUF a NSDAP. Cinkajzl však uvádí, že německý nacismus chápe jako jednu z forem fašismu. Protože nepanuje jednoznačná shoda ohledně povahy a definování nacismu, lze tento autorův názor jako východisko pro komparaci přijmout. Za přínosné považují části věnující se ideologii bratrů Strasserů, jejichž vliv na německý nacismus (fašismus) v počátečních fázích nebyl zanedbatelný, ale přesto se na něj často zapomíná. Autorovi lze naopak vytknout, že tyto svoje závěry a východiska více neporovnal s debatami ohledně povaze německého nacismu, které proběhly v Německu na konci 80. let (tzv. Historikerstreit).

Cinkajzl dochází k závěru, že i přes zdánlivou nesouměřitelnost BUF a NSDAP je možnost nalézt mnoho ideologických podobností. Cinkajzlovy závěry považují za cenné, neboť vycházejí z důsledné analýzy programových spisů obou stran, navíc mohou sloužit k dalším debatám o definování fašistického hnutí v české historiografii. Diplomovou práci Ondřeje Cinkajzla jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení *výborně*.

V Praze, 14. 9. 2011

PhDr. Jan Koura